

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 26 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

1-hasábos polt sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak pályájában.
TELEFON-SZÁM: 33.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Hétfő, szeptember 28.

Közrefogja a franciákat a német haderő.

Orosz támadások magyar földön.

(Verdun erődjait áttörik az ostromlók. — A cár visszavonja a lengyel alkotmány ígéretét. — Az angol flotta dán vizeken. — Kimerült az angol segítség. — A franciák beismerik vereségeiket.)

* Távirati tudósítás.

Budapest — Bécs — Berlin, szeptember 27.

A német nagy vezérkar ma kiadott jelentése beigazolja azt a tényt, amelyet a külföldi lapok már előzőleg közöltek: hogy az átkarolási kísérlet, amelyet a szövetséges angol-francia haderők a német jobbszárny ellen kíséreltek meg, nem jutott előre. Ez a legjobb tanujele annak, hogy a francia offenzíva megbénult, hisz ép erre a szárnyra helyezte a legnagyobb súlyt a francia generálisizmusz, ez ellen törtek a legnagyobb erővel. Azt a ólt azonban, hogy Páris helyzetét megkönnyítsék s ostromlását kitolják, elérték. Különböző okokból, amelyek itt nem részletezhetők, beteljesült Joffre tábornoknak az az óhaja, hogy a német fő támadószárny (1. hadsereg, Kluck tábornok) védekező szárnyá alakult. A francia és angol hadvezetőségnek kimondott szándéka azonban az volt, hogy a német jobbszárnyat felhengerelje s ezzel a német sereget a belga-luxemburgi határig való visszavonulásra kényszerítse. Ez a szép terv azonban a szeptember 5-i harcok óta vízbe esett s nincs is remény rá, hogy kivételére újból csak gondoljanak is, mert ehhez az angol-francia támadásnak sokkal nagyobb erőkre volna szüksége, mint amilyenekkel rendelkeznek.

Hogy az Oise és az argoni erdő közt most szünetel a harc, az egy hetek óta tartó tüközetnél nem megmagyarázhatatlan dolog. Mind a két fél el van határozva utolsó csepp véréig harcolni, de mind a két fél alá van vetve emberi kimerültségnek, amely jogát követeli. De ettől a fázistól már nincs messze a végső döntés.

Sokkal fontosabb az ettől keletre folyó harcokról szóló jelentés s a Verdun-Toul záróerődyonal áttöréséről szóló. A főhadiszállásról tegnap érkezett jelentés közli, hogy Varennes községet ismét elfoglalták a németek s hogy az Argonokból keletre tért hódít a támadás. Varennes 20 kilométernyire van Verdun keleti erődítési vonalától s birtoka lehetővé teszi az előretörést délnyugati irányban. Ezzel Verdun az egész német hadsereg fordulási pontja lett. Verdun most már három oldalról van fenyegetve s miután két erődje már német kéz-

ben van, eleste órák kérdése. A német hadvezetőség természetesen a Maas magaslataiért és erődítményéért folyó kemény küzdelmet összes energiájával folytatja.

Szeptember 19-én közölték hivatalosan, hogy a Verdun-tól délre fekvő záróerődök ellen

támadás elő van készítve s ma, egy héttel később már két záróerőd elesett s a többi déli erőd beszüntette tüzelését. Óriási eredmény ez, ha meggondoljuk, hogy mily nehézségbe ütközik a nehéz ütegek beépítése a francia védművek kitűnő helyzetével szemben.

Elnémulnak a francia záróerődök.

Berlin, szeptember 27. A Wolff-ügynökség közli: A nagy főhadiszállás jelenti szeptember 26-án este 9 órakor:

Az ellenség vasutainak kihasználásával a német hadsereg legszélső jobb oldala ellen nagy kerülővel oldaltámadást intézett. Egy eközben Bapaume felé előnyomult francia hadosztályt gyengébb német erőkkel visszavetettünk. Az előretörést egyébként is megakasztottuk. A csatavonal közepén támadásunk egyes helyeken előrejutott.

A Verdun-tól délre megtámadott záróerődök beszüntették a tüzelést. Tüzérségünk immár azon erőkkel áll harcban, amelyeket az ellenség a Maas nyugati partján vonultatott fel. A többi hadszíntéren a helyzet változatlan. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Berlin, szeptember 27. A német nagy főhadiszállás mai közléséhez a Maas melletti St. Michelnél lévő Camp des Romaines nevű erős záróerőd elestével Verdun-tól délre a félhivatalos Lokalanzeiger kiegészítőleg a következőket közli: A záróerőd bevétele után a bajor trónörökös seregének csapatai a francia front hátába nyomultak előre. (Táviroda.)

Francia híradás a vereségekről.

Rotterdam, szeptember 27. Párisi hivatalos jelentés a következőképpen eseti a harctéri helyzetet: A francia balszárnyon csata van kifejlődőben. A centrumban ismét némi nyugalom állott be. A jobbszárnyon a német támadás intenzitása csökkent.

Berlin, szeptember 27. A nyugati harctérről Krisztinián át a következő jelentések érkeztek: Párisi hírek szerint a német csapatok a franciákkal harcolva eredményeket értek el a Somne és az Oise között. Szintugy győzelmesen elfoglalták a német csapatok a Maas jobbpartján Hatton-Chatel közelében lévő magaslatokat és szerencsésen előretörték St. Michel felé, valamint bombázni kezdték Les Paroches erődöt.

Az angolok veszteségei.

(Újév előtt nem küldhetnek csapatokat).

Londoa. (Táviroda jelenti, cenzurálva): Times megállapítja, hogy francia harcoknál 3000 tiszt közül 1103

elesett, megsebesült, eltűnt. Elesettek közt van Findlay tábornok, egy angol tüzérbrigád parancsnoka.

Berlin, szeptember 27. Hágából jelentik: Londoni híradás szerint a nagyhangon hirdett "milliók" hadsereg toborzása lázasan folyik. Ennek a hadseregnek a felszerelése azonban óriási nehézségekbe ütközik, bár a gyárak éjjel-nappal dolgoznak. Nem is remélhető, hogy Anglia újév előtt számbavehető hadsereget küldhessen a kontinensre. Az angol kormány megkísérelte, hogy Hollandiában összevászorolja a katonai felszereléseket, de ebbeli kísérlete megghiúsult.

Bombavető német aeroplánok.

Antwerpen: (Táviroda jelenti, cenzurálva.) Német aeroplán Duffernél két bombát dobott le. Vízbe estek. Másikat lentről lövöldözték anélkül, hogy a felderítést befejezhette volna.

Belgium leleplezett semlegessége.

Berlin, szeptember 28. A Vössiſche Zeitung haditudósítója jelenti: Brüsszelben legújabb fontos szolgálati okmányokat találtunk, melyekből kétségtelenül kitűnik, hogy Belgium maga sem gondolt arra, hogy semleges maradjon. Az 1913. év végéről való angol okmányok pontos adatokat tartalmaznak a partraszálló angol seregek erejéről, pontos menetrendeket az angol csapatok szállítására és közléseket az egyenruhákról, melyet úgy akartak feltűnővé tenni, hogy az angolokat ne tartsák ellenségnek.

Angol kölcsönt kapott Franciaország.

Rotterdam, szeptember 27. Minden cáfolat ellenére megállapítják, hogy Franciaország az Angol Banktól kétféle angol font kölcsön-előleget vett fel 5% os kincstári jegyekre. Erről a tényről maga az angol bank értesítette a svéd és holland nagy bankokat és így került a hír nyilvánosságra.

Rotterdam, szeptember 27. Antwerpenben rendkívül rosszak a pénzügyi viszonyok. Az antwerpeni intézetek a takarékbetétekre kéthetenként csak ötven frankot fizetnek ki, míg folyószámlákra ugyancsak kéthetenként ezer frank kifizetést teljesítenek. Ennek következtében számos üzem, amely eddig nagynehezen tudta magát fentartani, kénytelen volt a munkát végkép beszüntetni. Antwerpenben óriási a nyomor.

Milanó, szeptember 27. A Credit Lyonnais és a Société General, a két legnagyobb francia pénzügyintézet egymásután szünteti be a vidéki fiókok működését. Emiatt óriási az elke-

Feltartóztatott orosz betörések a Kárpátoknál.

Budapest. A távirati iroda jelenti: Illetékes helyről felhatalmaztak annak közlésére, hogy az oroszok szorosnál tegnap ezer orosz főből álló sereg betört, amelyet Malomréten, Fenyvesvölgy és Csontos községek között seregeink visszavertek. Máramaros vármegyében Toronyánál szintén folyik csatározás az ott betört orosz csapatok és határvédelmünkre kirendelt seregeink között. Munkácsról és Husztról nagyobb csapatok vannak utban a mieink támogatására. Mindezek a határszéli csatározások kisebb jelentőségűek és mivel a határnál és az ország belsejében elegendő csapatokkal rendelkezünk, aggodalomra nem adnak okot.

Budapest, szeptember 27. (Hivatalos.) A Bud. Tud. illetékes helyen azt az értesítést nyerte, hogy az oroszok ma is több helyen átlépték a határt Ung-megyében. Az otlevő csapatok betörő ellenséget feltartóztatják. A csatározások még folynak. Az ország közelfekvő részeiből nagyobb csapatok mentek ottani csapataink segítségére. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Nincs alkotmány a lengyelek számára.

(Visszavont orosz ígért.)

Budapest. (Táviróda, cenzurálva.) A Züricher Zeitung orosz lapok nyomán közli, hogy orosz generalissimus visszavonja most azt az ígértét, hogy Lengyelország autonómiát kap. Ezt azzal indokolja, hogy Lemberg harckorál lengyel vadászok harcoltak osztrák-magyar csapatok oldalán, Lengyelország pedig csak abban az esetben kapna alkotmányt, ha az összes lengyelek lojalitást lennének. Lengyelekhez intézett manifestumon nincs aláírás, úgy, hogy közjogilag teljesen jelentéktelen.

Német tábornok az orosz kormányzó palotában.

Berlin, szeptember 27. A Kreuzzeitung közlése a lyeki győz: von Morgan altábornagynak, volt Lübecki dandárparancsnoknak levelét, melyet Lübeck polgármesterének írt. A levél Suvalki orosz kormányzó fővárosából szeptember tizenharmadikáról van kelteve és így szól:

— Tegnap rövid hár után elfoglaltam Suvalkit és most a kormányzó palotában ülök. Ma reggel vonultam be hadosztályommal. A város előtt a plébános és a polgármester ke-

seredés és ijedelem a két pénzügyintézet ügyfelei között. A Credit Lyonnais és a Société General külföldi fiókjai már napokkal ezelőtt nem fizettek.

Dán vizeken jár az angol flotta.

Bécs, szeptember 27. A Neus Wiener Tagblatt jelenti Berlinből; Rotterdamból és Koppenhágából érkezett hírek szerint nagy angol flotta befutott a Kattegatt-ba.

Hetven angol hajót pusztítottak el a német aknáknál.

Berlin. Stockholmból táviratozzák: Egy orosz cirkáló a Balti-tengeren, valamint öt angol kereskedelmi gőzös az Északi-tengeren aknába ütközött és elsüllyedt. Az angol kereskedelmi tengerészet eddigi vesztesége 30 nagyobb hajó és negyven kisebb halászgőzös.

A Radetzky haroképtelenné tett egy francia cirkálót.

Póla, szeptember 27. A Radetzky nevű cirkáló az Adriai tengeren találkozott a Grey nevű francia cirkálóval. A Grey bombázni kezdte az osztrák-magyar hajót, de teljesen hatástalanul. Erre a Radetzky egy jól irányzott ágyúlevéllel eltalálta a Grey kázházát, amely fölrobbant. A Greynek, melynek visszavonulását három francia torpedó fedezte, a sűrű ködben sikerült elmenekülnie az osztrák-magyar cirkáló elől.

nyerrel és sóval üdvözölt. Gyönyörű pillanata volt életemnek. Holnap tovább megyünk az ellenség ellen. A Rennenkampf-hadsereg teljesen megsemmisült. Harmincezer emberét elfogtuk. Az oroszok terve volt minket bekeríteni, de szép tervüket alaposan meghiusítottuk. A 12. orosz hadtestet, mely déli irányból megkerülésünk végett közeledett, szeptember 7-én Bialánál, szeptember 9-én pedig Lycknél megvertem és visszavettem a határon. Tudod, hogy mindig vágyódtam hadibabérokra, de ilyen nagyszerűeknek nem képzeltem azokat. Köszönhetem pedig azt a csapataim offenzív szellemének és bravurjának. Vakmerő voltam, amikor szeptember 9-én háromszoros túlerőt, mely megerősített hadállásban volt, megtámadtam. De még ha megverték volna is, feladatomból el lett volna vegezve, mert ez a hadtest nem vehetett volna részt a döntésben. Ezért este utolsó zászlóaljamat küldtem a tűzbe és rohammal bevettem a jobbszárnyon lévő Bobern falut. Ez az utolsó erőfeszitésem az oroszoknak nagyon imponálhatott, mert éjszaka megkezdtek az elvonulást. Ellenem orosz elítéscsapatok állottak, finn vadászrezdek. Amikor Lyckbe bevonultam, a lakosok kezet csókoltak nekem.

HIREK.

— A lebergi érseket elfogták az oroszok. Pétervár: (Táviróda jelenti, cenzurálva.) Szeptický gróf lebergi görög katolikus metropolitát Nisni-Novgorodba vitték.

— Bolgár komitácik támadása. Athén: (Táviróda jelenti, cenzurálva) Bolgár komitácik törökök buzdítására határon áttörni igyekeztek. Visszaverték. Más bandát is visszavertek. Öt török elesett.

— Sebesült szállítás. Éjjel fél kettőkor még tülköl a lövönat kocsis, csilingel a csengő a lövönaton. A háborús izgalmak miatt rosszul alvók ablakot nyitnak és kíváncsian tudakolják az élénk közúti közlekedés okát. Szomorú feleletet kapnak. Nem ünnepélyről, nem valami díszelődésről szállítja haza a vidám közönséget a lófejű. A déli harctéren megsebesült hőseket viszik a különböző kórházak felé. Körülbelül 350 sebesült érkezett az éjjel, akiket orvosok és Vöröskeresztes hölgyek fogadtak az állomáson. Az esős, hideg éjszakában indult meg a hosszú sora a lóvasúti kocsinak, amelyben fájós, meggöndörödött tagokkal húzódtak meg a beteg katonák. A kávéházakból egy-két ember ment ki az u'cára, hogy megbámulja őket. Egy két ember halk éljen zése üdvözölte őket Aradon.

— Aradi művészek hangversenye a Vörös Kereszt javára. A kulturpalota nagytermében ma este szép számú, előkelő közönség gyönyörködött abban az igazán művészi élvezetben, amelyet két aradi származású, de már a külföldön is ismert nevű fiatal ember hangversenye szerzett. Vass Sándor zongora- és Talmányi Emil hegedűművész hangversenyztek a Vörös Kereszt egyesület javára s a jótékony célú hangverseny közönsége meleg ünneplésben részesítette mindkét művészt, akik már külföldi hangversenytermekben is jelentős sikereket arattak. A szépen sikerült hangverseny nagyobb összeget fog eredményezni arra a nemes célra, amelyre az estély jövedelmét fordítják.

— Inzultált német konzul. Amsterdam: (Táviróda jelenti, cenzurálva.) Saigoni német konzulátus előtt tüntetések voltak, német zászlót levették. Német klubban és egy kereskedő házában mindent elpusztítottak.

— Meghosszabbították az olasz moratoriumot. Róma: (Táviróda jelenti, cenzurálva.) Moratoriumot december 30-ig meghosszabbították.

— Újabb koleraesetek. Bécs: (Táviróda jelenti, cenzurálva.) Két, harctérről érkező katonán kolera konstataáltak.

— Háború és megőrülés. Már a Balkán-háboruban szó volt arról, hogy igen sok katoná megőrült. Egy elmeorvos, aki az elmeegógyászat szempontjából foglalkozik a világháborúval, azt írja, hogy a mostani háboruban sokkal kisebb a százaléka a tényleges őrültségi eseteknek, mint a Balkáni háboruban. A csatáterekekről visszatért katonákon idegbajt sokszor lehet konstataálni, de csak ritkán súlyos pszichiaszt. Histerikus, gyorsan elmuló lelki állapotok ezek, amelyek sebesültje biztosan teljesen meggyógyul. Legtöbbször olyanok lesznek betegek, akik már azelőtt is idegbajra birtak hajlammal. Nélkülözés, fáradalom, de leggyakrabban a srappell okozza a bajt. Nem a lövés, hanem a lövés zaja rázkódtat meg és a levegőnyomás a földre teríti a katonát. Az ilyen esetekben gyakori a könnyebbfajta emebaj. Az eddig gyűjtött adatokból természetesen végső következtetésekre nem nyújtanak elég alapot.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.